

Van félnivalónk?

Avagy a Közfelügyelet kiemelt szerepe a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatának minőség-ellenőrzésében

Agócs Gábor

Magyarországon a **könyvvizsgálatra kötelezett vállalkozások száma** megközelítőleg 46 000, melynek jelenleg csupán 0,5%-át teszik ki a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók. A 2010-es kamarai adatszolgáltatás során 222 tőzsdei jelentést adtak ki, mely összesen 87 könyvvizsgálót érintett. Amennyiben a speciális gazdálkodókat szabályozó törvények (hitelintézeti, tőkepiaci, pénztári törvény), a kamarai törvényben felkínált lehetőséggel élve módosításra kerülnének, potenciálisan további 554 gazdálkodót lehetne még ebbe a kategóriába sorolni, mely így is csak 1,2%-ot jelent (360 befektetési alap, 74 biztosító, 68 nyugdíjpénztár, 52 bank, szakosított hitelintézet). Tehát ezen a területen nem beszélünk nagy ügyfélszámról, és sok könyvvizsgálót érintő kérdéstről. De hát akkor mégis miért fontos, miért a kitüntetett figyelem?

A Pénzügyi Szervezet Állami Felügyeleténél (PSzÁF) az IFRS szerinti megfelelés, avagy az **IFRS jogérvényesítés** kialakítása 2007 júliusában a PSzÁF Felügyeleti Tanácsa döntésével kezdődött, mellyel az IFRS jogérvényesítési terület felállítását határozták el. 2007 és 2008 folyamán zajlott az IFRS szerinti megfelelés vizsgálatáról szóló módszertan kidolgozása, a "próbaüzem" és a tesztelések. 2009 januárjától indult be az "éles üzem", a Felügyelet ekkortól már Vezetői levelekben zárta le a vizsgálatokat. A 2010. szeptemberi átszervezés nyomán a Piacfelügyeleti Igazgatóság alatt megalakult a Kibocsátói Tevékenységek Felügyeleti Főosztálya. Működése során a HUMET Nyrt., az EGIS Nyrt. és a TVK Nyrt. esetében a határozat mellett a vizsgálat lezárása alkalmával vezetői levél megküldésére került sor. Az EGIS és a TVK esetében intézkedés nélküli határozat született. A HUMET Nyrt. vizsgálata során viszont bírságot tartalmazó határozat született és a PSzÁF fegyelmi eljárás indított könyvvizsgáló ellen a Kamaránál.

A **közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók** körébe egyelőre csak a tőzsdén jegyzett gazdálkodók tartoznak. Ezt a kört a Közfelügyelet bővíteni szeretné, mellyel a PSzÁF is egyetért. Ezen gazdálkodók könyvvizsgálatára jóval szigorúbb szabályok érvényesek. A konszolidált beszámolót például az Európai Unió által befogadott Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (EU IFRS) szerint kell készíteni, ami kiterjedtebb szaktudást igényel. Kötelező másodkönyvvizsgáló (minőségvizsgáló) bevonása. A könyvvizsgáló átláthatósági jelentést kell, hogy készítsen, melyet 3 hónapon belül a saját honlapján közzé kell, hogy tegyen. Gyakrabban, három évente kerül sor minőség-ellenőrzésre, melyet 2011-től a Közfelügyelet lát el inspekciós rendszerben.

Az **inspekciós rendszerben** a minőség-ellenőrzést független ellenőrök végzik és irányítják. A független ellenőr nem áll olyan kamarai tagsági jogviszonyban, amely alapján jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység gyakorolható. Nem áll továbbá könyvvizsgálóval, vagy könyvvizsgáló céggel tulajdonosi, munkavállalói vagy munkaviszony jellegű jogviszonyban, valamint büntetlen előéletű. Nem állhat cselekvőképességet korlátozó, vagy kizáró gondnokság alatt és megfelelő ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkezik a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgáló tevékenységgel összefüggő

kérdéskörben. Az inspekciós rendszerben lehetőség van arra, hogy a minőség-ellenőrzés folyamatába – szükség esetén – szakértő (praktikusan kamarai minőség-ellenőr) bevonására kerüljön sor.

De vajon milyen konkrét esetek vannak/lehetnek, ahol a **könyvvizsgáló nem járt el kellő gondossággal?** Ilyen például a konszolidált beszámoló készítésének elmaradása és az ebből származó potenciális következmények. Előírás, hogy ha a cég tőzsdén jegyzett és van leányvállalata, konszolidált beszámolót kell készítenie. Ehhez képest a jelenleg 71, a Budapest Értéktőzsdén jegyzett cégből 7-nek **nincs konszolidált beszámolója** a 2010-es évre vonatkozóan annak ellenére, hogy a befektetett pénzügyi eszközök között jelentős, 50% feletti részesedés értéket mutat ki. **Ez közel 10%!!!** A közérdeklődésű cégeknél nincs lehetőség a konszolidáció alóli mentesítésre értékhatár alapján, mivel a Sztv. 117. § szerinti mentesítési határértékek 117. § (5) bekezdés alapján nem alkalmazhatóak. Ilyen esetben a könyvvizsgálónak az egyedi beszámolóra vonatkozóan is minősített könyvvizsgálói jelentést kellett volna kibocsátania (705. témaszámú könyvvizsgálati standard 2. sz. szemléltető példa), mivel az egyedi beszámoló nem elegendő a cégcsoport tevékenységének megismeréséhez. Ezek alapján jogosan merül fel a kérdés, hogy pl. bármely tulajdonos kezdeményezhet-e jogi eljárást a könyvvizsgáló ellen, hogy nem kapott megfelelő információt a befektetéséről. Felvetődik továbbá, hogy a 2011-es beszámoló milyen lesz...

Számos **egyéb hiányosság** is tapasztalható, melyek alapján újra és újra szükséges felhívni a figyelmet a szabályokra, előírásokra. Ilyen például az, hogy az IFRS beszámoló mellé a Számviteli törvény szerinti üzleti jelentést is készíteni kell. A számviteli törvény szerinti „Részai és tételai” szövegű jelentést kell kiadni, utalva benne az üzleti jelentés és a beszámoló összhangjára is. A Tőkepiaci törvény szerint tőzsdén jegyzett gazdálkodók esetén a beszámoló (egyedi és konszolidált EU IFRS) közzétételi határidő április 30. és nem május 31, vagy június 30. Ha EU által befogadott IFRS alapján készült a beszámoló, akkor a könyvvizsgálói jelentésben nem hivatkozhatunk pusztán „IFRS”-re, vagy „nemzetközi számviteli standardok”-ra vagy „Magyarországon elfogadott általános számviteli alapelvek valamint az IFRS”-re, a jelentésünket egyértelműen **„Európai Unió által befogadott Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok”**-ra hivatkozással kell ellátni. Nagyon fontos továbbá, hogy külön teljességi nyilatkozat is szükséges a konszolidált EU IFRS beszámoló mellé, mert itt a menedzsmenttől további megerősítéseket várunk. A könyvvizsgáló információt egyértelműen el kell különíteni a nem könyvvizsgáló „vezetői beszámoló”-tól, hogy még véletlenül se merüljön fel az olvasóban a kérdés, hogy a „vezetői beszámoló” is könyvvizsgálva volt. Képtelenségnek tűnik, de a 2010-es tőzsdei cégek közzétett beszámolói között van beszámoló, melynek fedlapján az a mondat szerepel, hogy „Az adatok nincsenek könyvvizsgálattal alátámasztva”. A 20 ezer forint havi könyvvizsgálati díj hozzávetőlegesen havi két óra munkát feltételez – lehetséges ekkora díjért minőségi munkát végezni? A közzétételi kötelezettség nemcsak a saját honlapra, hanem a www.bet.hu és a www.kozzetetel.hu oldalakra is vonatkozik. És lehetne még sorolni...

A most életbe lépő **közfelügyeleti ellenőrzés** új elemeket tartogat. Az alkalmazott kérdőív több mint 140 kérdésből fog állni, a jelenlegi 102 kérdéssel szemben. Független ellenőrök kerülnek kiválasztásra, melyből 1 fő részmunkaidős lesz, és 5 fő megbízási jogviszonyban áll majd. Az ellenőrzés menete eltérő lesz, ha csak tőzsdén jegyzett gazdálkodó kerül kiválasztásra, és ha egy tőzsdén jegyzett és egy nem tőzsdén jegyzett gazdálkodó is kiválasztásra kerül.

Egy közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónál a könyvvizsgálati munka elvállalásakor (ügyfél-elfogadási folyamatban) **különös tekintettel kell lenni** elsősorban arra, hogy (1) van-e megfelelő tapasztalatunk; (2) konszolidált beszámolót készítőik esetén van-e megfelelő IFRS szaktudásunk; (3) másodkönyvvizsgálót (minőség-biztosítót) kell bevonni; (4) külső szakértő bevonása is szükséges lehet speciális területek lefedéséhez (IT, ingatlan szakértő); és (5) mik PSzÁF követelményei.

A tőzsdén jegyzett cégek könyvvizsgálata esetében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy (1) ezek a cégek nincsenek minősítéshez kötve (a könyvvizsgálati munkát elvileg bárki elvállalhatja); (2) a konszolidált beszámoló az EU által befogadott IFRS szerint készül és ennek megfelelően kell könyvvizsgálni; (3) átláthatósági jelentést kell készíteni, amit a könyvvizsgáló saját honlapján közzé kell tenni; (4) másodkönyvvizsgálót (minőségbiztosítót) kell bevonni; valamint hogy (5) a Közfelügyelet kiemelt figyelmét élvezik.

Használjuk **konzultációs csatornáinkat**, mint például a Kamarában működő konzultációs szolgálat (konzultacioszolgalat@mkvk.hu), vagy „egy kávé mellett, de dokumentáltan” esetleg e-mailben egymás között is meg lehet vitatni a felmerül szakmai kérdéseket. A felügyelt vagy tőzsdén jegyzett gazdálkodók esetén éljünk a törvényben felkínált lehetőséggel és szükség szerint konzultáljunk a PSzÁF-fal is.

Ne feledjük, hogy a **magasabb kockázat magasabb könyvvizsgálati díjat** igényel. A kockázatok kezeléséhez speciális szaktudás szükséges, az alacsonyabb lényegességi küszöbérték több/részletesebb munkát vonz maga után, illetve szakértő és/vagy minőségbiztosító igénybevétele is növeli költségünket.

A **Közfelügyelet** kapcsán a legfontosabb, hogy mostantól kiemelt figyelmet fordít a tőzsdén jegyzett cégek könyvvizsgálatára és a kérdés továbbra is, hogy vannak-e vajon egyéb „kockázatos gazdálkodók”...